

DIURIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Unu Don Juan.

— Novela. —

(Urmare.)

La vederea lui Alecu, Mustacescu si Repedienu 'si dadera cote pufiundu de risu. Prietinu nostru si oficerulu se apropiara de cei trei studenti si se asiediara la mesa loru.

— „Ha! ha! ha!“ rise Alecu cu vocea lui de basu, care cutremura gemurile, „ti multiamescu, Mustacescule. Brava tie! Bine mi-ai facutu comisionulu. Se trafesci, baiete!“

— „Esci multumitu, Alecutia? Ei, atunci esci si bunu de cinste.“

— „Bunu de totu!... Baiete! Adu-ne cate unu bocu! Se fia prospetu, me, cu spuma ca smantana, se ne recorosca sufletele... Me, baieti,“ adaoga elu, siedindu pe scaunu si impingendu-si grubenulu pe cefa cu unu gestu de strengariu, „adi potu dice, ca suntu fericitu, cum n'am fostu de multu. Candu ar' fi pretinsu cineva in alte vremuri, ca tota fericirea unu omu pote sta intr'unu petecu de hartie mazgoalitu cu cateva vorbe gresite, mi s'ar' fi parutu lucru de risu. Cu tote acestea, este asi!“

De ore-ce Alecu primise primul biletu de amoru din tota vietia lui, se afla acum intr'o stare sufletesca esceptionala. Pe de-o-parte, ar' fi vrutu se pastreze secretulu, pentru-ca se nu compromita o femeia maritata, pe de alt'a, prisosulu sentimenteloru vesele, care-i inundau sufletulu, 'lu facea se destainuiesca lunei intregi fericirea s'a. Ar' fi strigatu in gura mare, ar' fi spusu-o paseriloru, muntiloru, paduriloru si pietriloru: Rosa-

lind'a me iubesc. Si in ast'felu de impregiurari fiintia lui pare transformata cu deseversire. Unu ce duiosu era in ochii lui, facia-i de monstru luase ore-care tonuri mai dulci, care o faceau aproape simpatica, si vocea-i, de ordinaru aspra, avea acum note mai stemperate, mai melodiöse.

Lanciovici, care ca fitoriu doctoru era si observatoriu, baga de sema acesta metamorfosa a lui Alecu.

— „Ce ai astadi, Alecule, de esci atatu de frumosu?“ intrebà elu jumatate in gluma, jumatate in seriosu, „trebuie se ti-se fi intemplatu cev'a extraordinariu.“

— „Me mai intrebi, ce am? Nu semti tu, omu alu sciintiei, ca sufletulu meu e plinu de o fiintia suava, de unu angelu radiosu, de... Rosalind'a — in sfersitu?“

— „Ce-i ast'a... Rosalind'a?“

Alecu iu mirarea s'a, ca doctorandulu nu cunoosce pe Rosalind'a, nici nu gasi cuvinte pentru a raspunde.

Mustacescu se insarcina cu raspunsulu.

— „Rosalind'a, draga Barbule, este o frumoasa straina, care a captivat cu gratiile ei inim'a amiculu nostru Alecu. Nu potu spune mai multe, nu e secretulu meu.“

— „A!“ facu Lanciovici.

— „Ci, spune-i,“ striga cu nerabdare erolu nostru, „spune-i, ca si ea me iubesc, ca-ci mi-a scrisu-o, ca-ci mi-a datu intelnire pe de sera.“

— „Audi acolo, ti-a datu intêlnire?“ dîsera toti mirându-se, afara de ofîcieru, care surîdea.

— „Da, amiciloru, da, mi-a datu intêlnire; de ace'a dîcu, cã suntu fericitu cã unu dieu. Traiesca Rosalind'a!“ adaogã elu ducîndu paharulu cu bere la gura.

Toti facura cã elu.

— „Si-ti multumescu,“ mai dîsè Alecu luându mân'a lui Mustacescu si stringîndu-o cu putere, „ti multumescu, cã si tu ai contribuitu la fericirea mea. Dar'... apropos, cum ai fãcutu, de i-ai datu scrisorea mea?“

— „Lucrulu nu prea erã usioru, dar', de! voiãm se te indatorezu. Am fostu la Otetelesienu, am intrebatu pe Tialu, dèca Rosalind'a erã acolo, elu mi-a si aretatu-o. Stateã la o mèsã cu barbatu-seu. Spusei atunci Tialului, cã trebue se faca totu posibilulu, se deã in mân'a coconitiei o scrisorica de mare importantia. Elu fãcù din ochi unu semnu de intielegere, 'mi dîsè, cã se va duce sênguru se i-o dee prin fèt'a din casa, pândindu momentulu, cãndu barbatu-seu va fi dusu dupa afaceri. Mai adaogã cãm incurcatu, cã va trebui se deã fetei unu bacsisiu, si cã fãra vre-o cinci lei nu va poteã scapã. Norocire, cã pies'a t'a erã neschimbata, n'aveãm ce face, i-am datu-o impreuna cu scrisorea si tréb'a se fãcù.“

— „Ei, bravo baiete, nu de gèb'a ai se te faci ingineriu, esci ingeniosu de totu. Hai se bemu in sanatatea lui Mustacescu!“

— „Tîe-ti vine se beã, Alecule,“ dîsè ofîcierulu, „esci infierbêntatu de amoru; dar' mie mi-e fòme de nu mai vedu cu ochii.“

— „Bine dîci,“ observara ceilalti, „de dragulu Rosalindei, uitãsemu stomachulu. Èta, s'a si gollitu cafenèu'a. Adio, Alecule! Te lasamu cu Rosalind'a t'a. Mãnè se ne spui rezultatulu, ștregariule! Brava, a mai prima dintre Rosalinde, ha! ha! ha!“

Intr'unu hohotu de rîsu se intinsera mânile cãtra Alecu. Acest'a le luã rîdiîndu si elu si fãcîndu cu ochiulu semne ștregaresci.

Studentii esîsera din cafenea si pe strada repetãu scandãndu armoniosulu nume de: Rosalinda. Erã lucru evidentu, cã pãna sèr'a tóta studentîmea erã se cunòsca aventur'a cu Rosalind'a.

Alecu platî si plecã la mèsã, cãndu-se, dar' cãm târdu, cã nu fusese destulu de discretu intr'o afacere amoròsa atãtu de delicata.

IV.

Inserase.

Alecu pretrecuse tóta dîu'a in casa, pregatindu-se pentru fericit'a intêlnire cu Rosalind'a. Carnaval de Bucuresci fusese cãntatu de nenumerate ori, ruladele cele mai indrasnetie esîsera din gâtlegiulu fermecatu a lui Alecu, dansuri, sarituri de veselie, contêmplari estaticice in oglinda, in sfêrsitu tóte semnele unei stari sufletesci din cele mai agitate se esecutasera de Don Juanulu nostru.

Cãndu erã se insereze, Alecu incepù a-si face toalet'a cu tóte rafinementele artei. Se rase sênguru si se pudrã, cã nu cumv'a se aiba vre-o crestatura pe obrazu. 'Si unse pèrulu cu pomada de viorele de Parma, 'lu buclã cu arta, pentru a-lu face mai abundentu, 'si taiã unghiile dupa moda, si le curatã bine, 'si parfumã batist'a de matasa si hainele cele mai bune cu mirosu de micsiunele — acest'a nu erã parfumulu favoritu alu iubitei lui? —

Pe la siepte óre sèr'a Alecu erã cum cãnta Hatmanulu Bãltagu:

M'am dichisitu, mi-am datu perdafu,
Cã se mergu la fotografu.

Se gatise, cã de fotografu. Ba, ce e mai multu, incaltiasa ciorapi de matasa rosie si pantofii de lacu, carii nu scãrtiaiu; voiã se fia mai discretu mai misteriosu. Pusese pe capu giubenu celu nou, trasese manusi rugini si tiêneã in mãnã bastonasiulu cu capu de argintu.

Ast'felu dichisitu aruncã in oglinda ultim'a cautatura a generalului, care e gat'a se deã ordinulu de atacu, si esî pe strada.

Cu tóta firea s'a faufaròna — elu diceã indrasnetia — Alecu se sêmîtiã fòrte emotionatu. Tremurã nitielu si aveã batai de inima, de par'ca-i spargeãu peptulu, Don Juan in imaginatiune, cum fusese pãna acum, elu poteã se-si tracteze amantele inchipuite cum voiã. Dar' de asta-data se presentã o amanta in carne si óse, o femeia adorabila, cãrei'a trebuiã se scfe cum se-i vorbèsca, cum se-i placa, s'o incãnte chiar' cu armoniòsele frase, ce trebuiã se-i transpuna sufletulu in estasu.

Erã cãm incurcatu Alecu, se incercã se-si combineze de-acum frasele si in ast'felu de preocupare nici nu observã lumea nebuna, care furnicã pe Calea Victoriei si — pe Bulevarde.

Pentru a ajunge la locul de intêlnire, Alecu trebuiã se tréca pe Bulevardulu Academiei, unde sèr'a se incrucisèza mai alesu ștregari si femeii usiòre. Pe-ací este destula lumina, pentru-cã se se póta recunòsce persònele, care se cauta cu atentiune, dar' — din caus'a largimei mari a stradei, a umbrei pomiloru si a lipsei de pravalii — destulu de intunerecu, pentru cã se se póta furisã cinev'a nebagatu in sèma.

Alecu preocupatu, cum am dîsu, treceã fãra se se uite la ómeni, dar' se vede, cã acesti'a se uitãu la elu, cã-ci de-odata, din umbr'a unui pomu, resunã cadentiatu strigatulu de: Rosalinda. Cã prin farmecu, acestu strigatu avù unu echou inutitu. Din tóte partile bulevardului resunã in tóte nuantiele de tonuri dela contrabasu pãna la soprãnu strigatulu de resboiu: Rosalinda, insoçitu de rsete infundate, de oftari batjocoritòre, siueraturi, imitatiuni ale diferiteloru strigate de animale, Erã unu siari-vari, pe care nu-lu poteã asurdî nici uruitulu trasuriloru, nici sgomotulu vietiei de orasiu mare. Studentii faceãu hazu.

Alecu asudã cãtu diece, schimbã la feçie pe sub pudr'a lui, dar' gasî de cuviintia se se faca a nu intielegè, se taca si se iutièsca pasulu. Acestu

concertu turbatu 'lu insoçi pâna dincolo de Primarie, in Strad'a Batiste liniscea se restabilî si Don Juanulu nostru avù regazu se-si mai vina in fire.

— „De ce naib'a n'am tacutu?“ oftà elu cu pareri de reu sfasietóre. „De va audî Rosalind'a, s'a ispravitu, ea compromisa, si eu cu unu duelu pe capu. Uf! e dulce dragostea, dar' se fia cu misteriu. Alta-data voi fi mai cu minte.“

Vorbindu ast'felu si uitându frasele de amoru ce-si croise in imaginatiune, Alecu intrà in Strad'a Polona, unde abia câte unu raru trecatoriu mai intrerupea liniscea serei.

— „Me apropiu,“ siopti elu emotionatu. „Domnedieule, ce ferieire pe mine. Cātu te iubescu, Rosalindo, ângerulu meu!“

Intr'ace'a Olteanulu cu mezelicu ¹⁾ 'si facea rond'a obicinuita si aprópe de Alecu, 'si intona strigatulu lui cadentiatu: Mezelicu! Semena unu respusuu la ultim'a declaratie a inamoratului nostru.

Alecu tresari, era se dicea cev'a, dar' liniscea serei si amintirea Olteanului cu mieii, i-i impusera respectu. Elu disparu in tacut'a si in ascuns'a Strada a Salciiloru si in câte v'a minute esi cu pasi intraripati, — cum dicea Aristi'a, — in Strad'a Teiloru, pe piatiet'a din façi'a casei de sanetate.

Ací loculu pareá pustiu, intr'adeveru prea bine alesu pentru o întelnire. Alecu scóse din busunariu batist'a de tavaléla, — cà-ci portá totu de-a-un'a dóue, — 'si luá giubenu lu de pe capu, sterse picaturile de sudóre de pe frunte si ascunsu intr'unu coltiu de casa intunecosu asceptá. Dupa diece minute de asceptare tresari, se apropiá de unu felinaru si se uitá la orologiu. Eráu optu óre fâra diece minute. Inca diece minute! Dómne! cum i-i bateá inim'a si cum tremurá. Puçina rabdare si Rosalind'a va sosi, — cà-ci nu se potea se nu se tîna de cuvêntu.

In façi'a punctului de observatiune ce-si alesese Alecu, se redicá o casa frumusica. Façiad'a spre strada erá intunecosá, dar' in fundulu curtiei mai multe ferestri eráu iluminate. In asceptare Alecu se uitá desu la ace'a casa, aveá o presêmtîre, cà acolo trebuia se i-se intemple cev'a.

De-odata nervii audiului supraescitati surprinsera sgomotulu usioru alu unoru pasi grabiti si elastici, trebuia se fia pasi de femeia. Intr'adeveru erá o femeia, care venia grabita din susulu Stradei Teiloru. Alecu inholbá ochii. Femei'a trecu pe sub unu felinariu; aveá talia eleganta, chiar' o siuvitia de peru blondu scilpi unu momentu intr'o radia de lumina, dar' unu velu grosu i-i ascundeá façi'a.

Eroulu nostru erá siguru, cà trebuia se fia Rosalind'a, aveá tali'a ei, pasulu ei elasticu, perulu ei blondu, inim'a unui amantu nu se póte insielá. Ajungêndu la port'a casei din façi'a lui Alecu, Rosalind'a, — cà-ci ea trebuia se fia, — se oprí unu momentu si se uitá impregiuru. Mof-

turescu sari din ascundietóra s'a, atátu de fâra de veste, încátu femei'a scóse unu tîpetu de surprindere si intrá repede in curte. Eroulu nostru luá acésta mişcare, dreptu o incuragiare, — presentimentele s'ale nu-lu insielasera, cas'a ace'a trebuia se-i aduca fericirea.

— „Acú se te vedemu, baietiele,“ 'si disè elu cà se-si deá inima, apoi se aruncá dupa Rosalind'a in curte, in dóue sarituri o ajunse, o apucá de mâna si cu vócea tremurânda incepù:

— „Dómna... nu... Rosalindo, scump'a mea!“

Femei'a tîpá: — „Sariti, hotii!... me omóra.“

— „Suntu eu, Alecu, nu me mai cunosci, Rosalindo?“ cautá elu s'o liniscésca.

Femei'a tîpá mereu si cautá se-si smulga mân'a pe care Alecu in parocsismulu amorului o tienea strinsa si cautá se o duca la buzele s'ale.

Intr'o clipa o usia din fundulu curtiei se deschise ca sgomotu, si doi séu trei mitocani ¹⁾ cu ciomege esfra strigându din resputeri: „Vardistu! vardistu! Sariti, hotii!“

Alecu lasá mân'a femeii si cautá se impace pe acei turbati:

— „Dar' nu suntu hoti, fratiloru, suntu eu, omu bunu, Alecu Mofturescu, studentu in dreptu...“

Mitocanii nu-lu lasara se continueze, ci se repedíra cu ciomegele asupr'a-i. Vediéndu, cà nu mai e gluma, Alecu întórise spatele. Atanci o lovitura erá se-i crepe capulu, din norocire giubenu lu pará in pagub'a s'a, ... unu giubenu nou de noutiu. Alecu o luá la fuga. Cându esia pe pórtá, siueratur'a de alarma a gardistiloru resuná, câtí-v'a vecini esisera in strada inarmati, unulu cu unu pistolu rugiuitu, altulu cu o puşca cu cremene, alu treilea cu o frigare, in sfêrsitu cu ce gasisera, si se napustira sbierându si injurându, impreuna cu doi gardisti, pe urmele bietului Alecu.

Acest'a fugia cu petióre de iepure, dar' erá se fia ajunsu, cà-ci poterile sdruncinate de atâtea emotiuni eráu se-lu parasésca, cându 'si aduse aminte, cà in Strad'a Salciiloru siedeá cunoscutulu nostru sublocotenentu de artilerie Costica.

Din norocire pentru fugaru, cas'a ofiçierului erá cãm departe de felinaru si nitielu mai retrasa decátu celelalte. Alecu se repedí in curte, urcá usioru cá o péna, cele trei trepte, care conduceá in antreu, si cadiu cá o bómba in odai'a lui Costica. Acest'a, lungitu pe o canapea, 'si cetia jurnalulu.

— „Costica!... poliçi'a... ascunde-me!“ atát'a potú dice bietulu Alecu.

Ofiçierulu deschise dulapulu cu haine si infundá pe Don Juanulu nostru intre dóue mantale, apoi se intinse din nou pe canapea si continuá cetirea, cà-si-cându nimicu nu s'ar' fi întêmplatu.

(Va urmá.)

Josif Popescu.

¹⁾ sêmburi de dovlecu (bostanu) uscati in cuptoru.

¹⁾ Ómeni de rêndu.

Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

(Urmare.)

Se trecu dara érași la cetele nóstre,“ reluà Alexandru. De Dorobanti ti-am spus. Dupa Dorobanti vinu Calarasii. Mai nainte erau multi de totu, acum s'au mai impușinat, că-ci au inceputu a saraci, avându multe cheltueli cu caii, cu un'a alt'a. Capulu loru este Spatarulu, suntu că vre-o optu mii la numeru.“

„Dar' crucea loru de câti este?“ intrebà Petru.

„Mi pare că e de doi,“ respunse Alexandru, „nu știu înse tocmai bine, deca, de cându au inceputu a mai saraci, nu se voru fi pusu cum'va trei la cruce. Dupa Calarasi urmèza Rosii de tiéra in numeru de cinci mii, si àsti'a suntu calari si stáu sub comand'a Marelui Paharnicu. Printre cetele ce ti-am spusu pâna acum, rare-ori se gasescu streini. Acum urmèza cetele de a două mâna, câtu pentru numerulu loru, că-ci Lefegii buna-óra suntu in numeru de numai o mii de ómeni. Ei alcatuescu o ceta de pedestrime sub Capitanulu de Lefegii. Mai suntu si Lefegii Spatarulu in numeru de cinci sute, sub comand'a Ceausiului spatarescu. Vênatorii in numeru de o mii, din care jumetate pedestrime si jumetate calarime sub Capitanulu de vênatori. Acest'a are mare insemnătate, că-ci este insarcinatu cu politi'a Bucuresciloru. Celu de-acum este cumperatu de tata-meu. Capitanii de vênatori lesne se dau de partea resvratitoriloru, des' se gasescu multi ómeni insemnati printre ei. Asiá Neagoe Basarabu, cându fù alesu Domnu mai acum o suta de ani, erà Capitanu de vênatori. Tata-meu a trebuitu se fagaduésca celui de-acum, că-i va schimbá numele in Aga, care este una gradu cu multu mai mare decâtu celu de capitanu. Saraceii si Scutelniceii, ér' cinci sute, suntu calarimea Bucuresciloru sub Capitanulu Spatariei.“

„Saraceii! crucea loru știu că nu va fi de multi ómeni“ esclamá Petru.

„Da, că de vre-o optu,“ afirmà Alexandru.

„Vai de ei! Mai suntu si alte cete?“

„Cum nu! Avemu inca Lipcanii o mii, sub Marele Postelnicu, Cazacii două mii sub unu Polcovnicu, armele acestor'a suntu pușca si palosiulu. Pușcasi sub marele Armasiu; Aprodii cinci sute sub unu Vatafu; Copii de casa cinci sute, acesti'a alcatuescu gard'a din launtrulu palatulu Domnescu. Capulu loru este Vatafulu de Copii, si elu este cumperatu de tata-meu, totu asemenea si Capulu Curteniloru. Mai suntu Ferentarii, Haiducii, Fustasii, Calarimea Serdarului de Mazili si Tunarii, acesti'a érași sub marele Armasiu, cu totulu preste trei-dieci de mii de ómeni, din care, de partea tatalui meu că vre-o douăsprezice mii, adaugându ajutoriulu ce ascépta dela Bathori, nu mai remâne nici o indoiéla, că nu va scóte pe Sierbanu Voda din Domnie.“

„Dar' Turcii!“ obiectà Petru.

„Vedi!“ respunse Alexandru, „cu acesti'a nu s'a potutu inca întielege tata-meu. Pagânii ceru multi bani, asiá de multi, încátu n'a fostu in stare se le implinésca cererea. Dar' cunoscu pe tata-meu. Va starui se ajunga pe scaunulu Domnescu, fia si numai pe vre-o două dile, că se póta pune mân'a pe visteria, se stringa bani din dajdiile ómeniloru, buna-óra din haraciu, din vacaritu, oieritu, din banii calului ori din ploconulu bairamului, de unde va poté mai iute si mai bine, si-apoi se vedi, câtu de lesne se va întielege cu Turcii. Chiar' deca l'ar' scóte dintru ântâiu, preste pușinu 'lu voru pune érași pe scaunulu Domnescu.“

„Asiá va fi Mari'a-t'a. Eu seraculu de mine nu me pricepu la asemenea lucruri, de unde se me si taie capulu.“

„Bine dîci! Nu este dara de nici unu folosu că se le vorbim. Hai se ne gândim mai bine érași la scaparea nóstra.“

„Suntu siguru de ea, deca dîci, că ielea Dochia ne este credintiósă.“

„Câtu despre credinti'a ei, nu mai incape nici o indoiéla,“ afirmà Alexandru. „Ruesandr'a in ravasiulu care mi l'a scrisu, 'mi pomenesce de ea. Totu-odata me îndémna se deschidu usfle inchisorei séu se sapu unu gangu, prin urmare ace'a, care mi-a adusu din partea ei acestu sfatu, 'mi va aduce si ce'a ce ne este de lipsa, pentru-că se indeplinim.“

„Acestu gându Mari'a-t'a, me liniscescu intru atâtu si-mi întarescu rabdarea asiá de multu, încátu vremea ce trebue se se strecóre pâna atunci 'mi pare că si unu repaus.“

Alexandru nu replicà nimicu, că-ci din nou 'lu coplesisera gândurile.

Stete cu ochii inholbati, fàra nici unu semnu de viétia, fàra mișcare. Numai din cându in cându o slaba plecare a capului, prin care pareá a arobá câte o idea ce-i trecuse prin minte, denuntiá, că lupt'a ce întreprinsese inteleginti'a s'a cu nemilósele si indaratnicele poteri ale unei crunte adversitati, inca totu se mai urmá in creerii sei.

De-odata o víua lumina se versà din ochii sei si faci'a s'a luà espresiunea unei adênci satisfactiuni.

I venise vre-o idea salutara.

„Departéza paiele câtu se va poté mai multu dela usia,“ disè elu cu graba catra Petru.

Acest'a des' uimitu, se apucà indata a face in tacere dupa-cum i-se ordonase.

Alexandru cu nerabdare 'lu priviá facându.

„Esci gat'a?“

„Da Mari'a-t'a!“

„Éta colea inca unu firu de paie, se atinge de usia, ia-lu si pe acel'a.“

Petru se grabi a-lu luá.

Apoi asceptà se védia ce va mai esi din acést'a.

Alexandru merse la paie, se aplecà si luá din ele că vre-o mâna de fire.

Bunu vênalu.

Pe astea le impletí si facându o legatura din ele díse càtra argatulú seu.

Ce díci mèi Petre, poté-vei frecá acestu manunchiu de paie asiá de iute si asiá de multu de usia, pâna ce voru luá focu?"

"Pâna-ce voru luá focu?" repetà Petru uimitu.

"Da!"

"Voiu încercá. — Si-apoi dupa-ce voru fi luatú focu paiele," adause Petru nedumeritu.

"Vomu arde usi'a si vomu esi prin ea."

"Numai se potemu," observà Petru, "dar' totusi începù se frece cu manunchiulu de paie scândurile usiei de stejaru.

Frecà de 'lu napadira sudorile. Alexandru vediându cà a ostenitu, i luà loculú si asiá se preschimbà de vre-o câtev'a ori, pâna-ce in adeveru începù se mirósa a pârlitara.

De-odata paiele începura se scótia scânteii, care devenira din ce in ce totu mai dese, ba se incinse chiar' unu focu fara flacara.

Paile din manunchiu se consumáu incetu, incetu, dar' foculu nu se atinse nici-decum de usia.

"Suffla in paie se ardia cu flacari," strigà Alexandru agítatu.

Petru începù se sufle din resputeri.

Din manunchiu sarira scânteii si se desvoltà unu fumu intiepatoriu, dar' flacari nu voiáu inca se ésa.

Erá prea puçinu oxigenu in aerulu inchisórei.

Acum se pusè si Alexandru se sufle.

Amêndoi se opinteáu din resputeri cà se scóta o flacara salutara din manunchiulu de scânteii. Suffláu de le esíse ochii din orbitrii, li se inrosíse, ba acum începù chiar' a li se invinetí façi'a.

De-abiá, de-abiá se aretá ici colea câte o flacara albastra, care se prelingeá pe firele paielorú, fàra a le aprinde cu deseversíre.

Dar' nici Alexandru, nici argatulú seu nu-si perdura rabdarea. Vediându acele flacàrele albastre se indemnara si mai multu si acum opintindu-se din tóte poterile, isbutira a scóte o adeverata flacara, o flacara viia, máncaçiosa.

Manunchiulu ardeá.

"Iute, tiène-lu de lemnulu usiei," strigà Alexandru.

Petru tiènu flacar'a nutrita de firele de paie spre scândurile usiei.

Se prelingeá pe stejarulu celu vèrtosu, 'lu afumá puçinu, dar' de arsu nu-lu ardeá nici-de-cum. Alexandru mai strinse din paie si nutri foculu. Se facuse unu fumu, de eráu mai se se inece. Acum usi'a prinse a se pàrjolí puçinu.

"Éta cà arde si usi'a," esclamá Alexandru plinu de bucurie.

"Da, scânteieza si ea," afirmà Petru, "dar' mi-e tóma, cà tóte paiele câte le avemú aici nu ne voru fi de-ajunsu, cà se patrundemu dincolo cu foculu."

Alexandru nu facù nici o obiectiune la acésta observare descurangitóre a argatulú seu, ci túsindu mereu, cà-ci 'lu inecá fumulu, luá câte o mâna de paie si le dedeá lui Petru.

Acest'a începuse oper'a s'a destructiva pe la brósc'a usiei, cà-ci asiá i ordonase Alexandru.

De-odata esclamá :

"Se-i dàmu usiei focu de josu, pe la tiètini, flacàrele prindu mai lesne la vèrfu decátu pe de margini si, déca vomu isbutí a slabí tiètinielu vomu scóte apoi lesne.

Vediându Alexandru, cà in adeveru voru patrunde cu greu cu foculu pre lãnga brósc'a usiei, se invoí cà Petru se-i deá focu dela tiètini.

Dintru începutu nici acolo nu voiá se se arete altu efectu decátu asiediarea unui scrumu subtíre pe usia, dar' Alexandru gramadiá mereu la paie si éta cà acum se aprinse unu coltiu alu usiei si începù se ardia incetinelu.

"Déca vomu aprinde tóte paiele, pe ce se ne culcamu!" obiectà Petru.

"Vom scapá!" respunse Alexandru si continuà cu punerea paielorú.

"Dar' déca nu vomu scapá!?" continuà Petru.

"Nici vorba de ast'a, nu vedi, cà foculu a începutu se nimicéscu usi'a!"

Petru nu mai díse nimicu ci-si sterse ochii, care eráu rosii de fumulu celu intiepatoriu.

Alexandru cà si entusiatu nutriá foculu, dar' cu câtu se imputíná paiele, cu atátu se receá si estasulu seu.

Acum aruncase ultimulu manunchiu in flacar'a cea linu fãlfaitóre si dupa-ce se consumá ultimulu firu de paie, coltiu lu usiei taciunitu mai licurí puçinu, apoi se stinse incetu cu incetulu.

Foculu nu distrusese decátu o mica parte din façi'a usiei. Nici vorba, se fi alteratu câtusi de puçinu tari'a balamaleloru celorú solide de feru grosu.

O ciuda cumplita cuprinse sufletulu lui Alexandru la constatarea acestei neisbutiri.

"Nu face nimicu Mari'a-t'a," se încercà Petru a-lu mângaiá, "o nópte nu-i o vecie, va trece si ea, mâne inse vomu scapá."

"De-ai scí cu ce incredere me umpluse ide'a mea."

"Adese-ori socotél'a nu se potrivece cu încercarea."

"Cându socotesce omulu bine," replicà Alexandru irítatu, "trebuie s'o nimeréscu. Dar' fresce nu cu socoteli pripite cum a fostu si a mea."

"Au mai patítu-o si altii, Mari'a-t'a. Dupa faptulu implinitu ori-cine scie ce ar' fi trebuitu se faca..."

"Te-am lipsitu si pe tine de ascernutu..."

"Nu face nimicu, Mari'a-t'a, eu potu dormi si pe pamèntulu golu, cându n'am încàtròu."

Alexandru priví cu luare a-minte impregiuru. Érasi se pornise a căutá vre-unu mijlocu de scapare.

"Petre!" esclamá elu dupa o tacere mai îndelungata.

"Poruncesce Mari'a-t'a!"

"A inseratu, nu-i asiá!?"

"Déca nu ne-au astupatu cumv'a o parte a gaurei din lodu, a inseratu, cà-ci nu mai patrunde decátu pe jumetate atâta lumina cà mai nainte."

„En' urca-te pe umerii mei,“ reluà Alexandru, „si vedi déca nu poti smuci vre-unu drugu din grati'a ferestrei.“

„Cu un'a cu dóue de buna-séma nu o voiú poté face,“ replicà Petru, „si dór' nu voiú stá ceasuri întregi pe umerulu Mariei t'ale!“

„Déca nu voiesci se incerci tu, voiú încercá eu!“ dîsè Alexandru si, fàra a mai face vorba multa, se sui pe umerii lui Petru si începù se smucésca din resputeri de fiére. Dar' nu potù nici se mișce decum se scóta vre-unu drugu dela loculu seu.

Apoi se încercà a deschide lodulu.

Firesce, cà aceste încercari nu se potura petrece fàra bubuituri.

De-odata cinev'a deschise lodulu de prin afara.

„Ce voiti?“ întrebà o vóce femeiesca.

„D.-t'a esci lele Dochia?“ ripostà Alexandru.

„Ce voiti?“ repetà vócea femeiesca.

„Déca esci d.-t'a, am o rogare,“ începù Alexandru.

„Poruncesce Mari'a-t'a,“ dîsè femeia.

„Mâne cându ne vei coborî mâncarea... Dar',“ Alexandru se opri, cà-ci dupa-cum 'si reamintî, vócea nu-i respunse la întrebarea s'a, déca este Dochia, — prin urmare, poteá se-si divulge secretulu dinaintea unei persóne nechemate.

„Ei bine, mâne cându ve voiú coborî mâncarea,“ repetà vócea femeiesca, „de ce nu ti-ai sfêrsitu vorb'a? Ce se facu cându ve voiú coborî mâncarea?“

„Nu mi-ai spusu inca déca esci lelea Dochia, care ne cobóra mâncarea,“ observà Alexandru.

„Eu-su, care ve coboru mâncarea, crede-me Mari'a-t'a, cum 'mi crede si Domniti'a Rucsandra,“ afirmà vócea.

Cum audî Alexandru de numele Rucsandrei, nu mai pregetà ci dîsè.

„Se ne cobori dara mâne vre-o dalta séu vre-o alta unélta tiépéna de feru, cu care se potemu sapá zidulu.“

„Bine Mari'a-t'a, am se ve coboru.“

„Dar' vedi se nu sêmția care cumv'a afurisit'a de staritia,“

„Afurisita, iá sém'a, ce dîci Mari'a-t'a!“

„Ce-i mai tîi parte?“

„Cum se nu, dór' nu mi-oiu fi ins'ami dușmana.“

„Nu te întielegu!“

„Nu, fiindu-cà esci de credintia, cà ai statu de vorba cu lelea Dochia, precându ai vorbitu cu mine cu stariti'a.“

„Stariti'a!“ esclamá Alexandru, „suntemu pierduti!“

„Toemai pierduti nu sunteti, dar' dreptu este cà nu vi se va coborî dalt'a, ce mi-ai cerutu,“ si cu astea inchise lodulu.

Alexandru erá se pice josu de pe umerii lui Petru, asiá de tare 'lu sguduise acésta nóua si teribila lovitura a sortii.

Din fericire Petru potù se-lu prinda la tîmpu in brație si punéndu-lu frumusielu josu, 'lu feri de cadere.

„Pare-cà ursit'a si-a pusu in gându se ne îngâne,“ dîsè Petru.

Alexandru nu respunse nimicu. Erá cu deseversf're sdrobitu. Stateá cu capulu plecatu, rادیematu de zidu si suflá din greu.

Faci'a-i esprimá cea mai cumplita desperatiune, ochii i eráu stinsi, buzele palide i tremuráu convulsivu si fruntea-i erá brazdata de cretie.

Trecù o séma de vreme in cumplita tacere.

Petru o intrerupse in fine dîcúndu:

„Pâna acum nu ne-amu gânditu a lapadá bu-lendrelle femeiesci, acum inse ar' fi bine se ne facemu capatéiu din ele.“

Alexandru nu respunse nimicu, dar' totusi începù a-si lapadá mechanicesce vestmintele femeiesci, totu asemenea făcù si Petru.

Preste puçinu atâtu stapânulu câtu si argatulu reaparura éراسi in costumulu barbatescu, pe care nu l'au fostu lapadatu, cà-ci hainele femeiesci le imbracasera preste ele.

Incaltiamintele lorú, care consistáu din cisme séu cibóte tiépene nu s'ar' fi potrivitu cu travestirea lorú, déca nu le-ar' fi mângitu cu noroiu, dându-le aspectulu cá-si-cându ar' fi fostu nisce scâlcieturi culese de prin gunoiu.

Petru se grabí, desí erá intunerecu de nu mai vedé aprópe nimicu, a curatí cu unu petecu ruptu din o fusta, mai ântâiu incaltiamintele stapânului seu, apoi pe ale s'ale proprie.

Cu aceste le mai trecù puçinu tîmpulu.

Intru ace'a se făcuse nópte.

Petru, vediéndu pe stapânu-seu cufundatu in gânduri, se pitulí lînga ascernutulu seu de bulendre si tocmai voiá se se culce, cându Alexandru i adresà din nou cuvêntulu:

„Totusi ar' fi bine se incerci si tu odata,“ i dîsè elu.

„Cu ce Mari'a-t'a,“ întrebà argatulu sarindu dreptu in petióre.

„Se desprindi unu drugu de feru din grati'a dela feréstra.“

„Se încercu,“ făcù Petru dupa o mica pausa, „dar' celu puçinu se-mi scotu cismele cele grele, se nu care cumv'a se te strivescu cu potcóvele.“

O radia de bucurie se reversà naprasnicu preste faci'a lui Alexandru.

„Descaltia-te, da, inse nu mai este de lipsa cá se te urci la feréstra,“ dîsè elu apoi cu o stranie pripa.

Petru nu scíá ce va se dîca ast'a. In sine se gândiá, cà stapânu-seu nu-si mai este in tóta firea, dar' tacù si se descaltia.

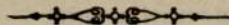
De-abiá scosese cism'a cea drépta din petiorulu seu, cându éta pe Alexandru napadindu-se asupr'a incaltiamintei, o luà si esaminându mai ântâiu potcóv'a cea tiépéna dela calcáiu, începù se deá cu ea in zidu.

Tincuél'a sburá de tî-erá dragu se privesci.

Petru se grabí se scóta si cea-lalta cisma, apoi se apucà si elu cu inversiunare se strice zidulu.

(Va urm.)

TEOCHAR ALEXI.

PALARI'A CEASORNICARULUI.

Comedie in 1 actu.

De

Emile de Girardin.

Localisata de Doriau.

(Urmare.)

Scen'a XXII.

Cei de mai nainte. Elen'a.

Elen'a (intra prin mijlocu, tiene unu pachetu micu in mâna): Nu e aici Susan'a?

Trand. (a parte): Ea se reintorce, ea crede, că me va mai poté amagi. — O cându o privescu, sântiescu că —

Petru (face unu semnu Elenei): Susan'a e in odai'a ei, — dar' dómna —

Elen'a: Ce vréi?

Petru (incetu cătra Elen'a): E turbatu, nu-lu iritati. dómna. (duce tasa prin mijlocu si se reintorce.)

Elen'a: Se-lu iritu? Prostie. (cătra Trand.): Ei, cum stă cu procesulu teu?

Trand. (se silisce): Terminulu e amênatu. — Ai fostu dusa de a-casa? Nu-mi spusesi, că voiesci se remâi a-casa?

Elen'a: De ce vorbesce asiá rece cu mine, ce are se insemneze acestu tonu silitu?

Trand.: Nu suntu rece. (a parte) Cum me patruce cu tóte aceste la inima vócea ei. — O, e imposibilu!

Elen'a: Nici nu aveám intenti'a se esu de acasa, dar' Susan'a me rogà: se-mi alegu ins'ami pantlicele aceste. (Desface pachetulu si arata pantlicele.)

Trand. (a parte): O, Aurelu aveá dreptate. (tare, silindu-se a se linisci) Suntu fôrte frumóse. — Ti-au trebuitu trei ceasuri intregi spre a le alege.

Elen'a (ride): Ba nu! cercetái si pe verisiór'a-mea. — Pantlicele se tiênù de rochi'a, pe care mi-o daruisi —

Trand.: Aveái se o imbraci numai decátu.

Elen'a: Ast'a si voiám, — (cu gingasie) esci superatu, că am statu atát'a.

Trand.: O, n'ai statu multu.

Elen'a: Nu negá, tu esci mâniosu, ast'a inse nu me sparie, — acum me voiu grabi pe cătu se póte si tu 'mi vei iertá. — ('lu imbraiosieza.)

Trand. (a parte): Acésta sigurantia!

Elen'a: Ore ce are? — Petru are se-mi spuna. (cătra Petru esindu) Petre, deschide ferestrele dela odai'a mea! (Ese in odai'a ei. Petru voiesce se-i urmeze, Trand. navalesce asupr'a lui si 'lu apuca in momentulu cându voiesce se între la Elen'a, si 'lu arunca in stâng'a.)

Scen'a XXIII.

Trand. Petru.

Trand.: Nu, miserabilule, tu nu vei urmá! — Remâi, 'ti poruncescu, — (a parte) Ea vorbi incetu cu elu. — O, suntu indignatu, — se se increda in acestu servitoriu, — se se conjure cu acestu habaucu in contr'a mea, — cum póte, cá

se se injosésca intru atát'a! O, nu potu se mai vedu pre acestu prostu tradatoriu!

Petru: Cocón'a a poruncitu inse —

Trand. De adi incolo nu mai esci in serviciulu meu; numai decátu vei parasi cas'a mea; nu voiescu se mai remâi aici nici unu momentu mai multu. (I-i arunca portmoneulu.) Aici fă-te platitu si — carâte!

Petru (cu mândrie): Eu nu voiu bani, coconule. Tiêneti-vi dreptu compensatiune.

Trand. (pune mân'a pe unu scaunu): Misera-bilule!

Petru: Nu-mi pasa, ucidetí-me, mai nainte inse trebue se sciti. —

Trand. (merge spre elu): Taci!

Petru (fuge dupa usia): Ba, nu voiu tacé! — D.-vóstra nu mai aveti dreptulu se-mi porunciti, că-ci alungându-me din serviciulu d.-vóstre, mi-ati redatu demnitatea mea de omu. — Acum suntu liberu si voiu spune totu. Mi-am perdutu loculu, nefericirea mea e completa. — Ce póte se mi-se întemple mai departe? D.-vóstra nu-mi poteti dá inca odata dramulu, — pentru-ce se am mai multe consideratiuni? (Iá palari'a din buffetu) Palari'a ast'a nefericita de palaria, — o ascunsei, o negái, numai cá se nu intiegeti nimic. — Ei, acum'a aici vi-o aretu si ve declaru, că am se i-o ducu, pentru-că e a lui, — eu 'lu lasái se scape, dându-i palari'a mea.

Trand. ('lu apuca de guleru): D'apoi, — a cui e?

Petru: Ve spusei dejá odata: a lui...

Trand.: A cui a lui? a boierului?

Petru: Ce feliu de boieriu? Ve rogu nu me faceti confusu. Exista dóra vre-unu boieriu, care reparéza ceasornice?

Trand.: Reparéza ceasornice? — Ha! S'a spartu ceasorniculu meu?

Petru: Ce? D.-vóstra nu ati sciutu-o?

Trand.: Da, da — (intielege) si tu 'ai spartu.

Petru: Cine altulu?

Trand.: Si acei'a, pe care 'lu tiéni cu atát'a grigia ascunsu, erá —

Petru: Ceasornicariulu, dlu Rahovanu, care dusesé ceasorniculu. Dór' vi-o spusesemi că e la elu.

Trand. (se bate pe frunte): Sebsecule.

Petru (in drépt'a): Nu mai aveti dreptulu se me numiti sebsecu. —

Trand. (in stâng'a inainte): Cátu de puçinu trebue, cá se se tulbare si cea mai curata ferire. Cum si poteám eu se crediu. — Nici n'ar' fi permis, cá unu omu se fia atátu de siuchiatu.

Petru: Siuchiatu! — Nu mai aveti dreptulu se me numiti siuchiatu! Nu mai suntu servitoriu d.-vóstre, — simbri'a mi-o lasu dreptu compensatiune pentru ceasornicu, si asiá suntemu cuit! Eu nu ve suntu cu nimicu datoriu, — d.-vóstra nu-mi sunteti cu nimicu datoriu, — am onóre a me recomandá — adio! (Pune palari'a ceasornicariului pe capu, acésta e multu prea mare si-i cade preste ochi.)

Trand. (lu prinde de mâna spre a-lu retiêné): Remâi numai baiete, u'ai se parasesci cas'a mea, pentru-câ —

Petru: Eu vréu s'o parasescu —

Trand.: Nu vei merge numai asiá dela mine.

Petru: Vai, asiá 'mi dorescu libertatea, — d.-vóstra sunteti prea vehementu, — m'am saturatu de vijeliile d.-vóstre.

Trand.: Remâi, 'ti voiú dá inca odata atâ'ta simbrie.

Petru: Ce idea! Pentru-câ vi-am spartu ceasornicul?

Trand. (rîde): Ce bucurie mi-ai facutu tu!

Petru: Si eu i-am ascunsu atâ'ta vreme acésta fericire! (a parte) Hm, nu potú intielege, — de-ací se vede, ce felú de tóne au stapânií ásti'a! Dar' asiá cev'a ingreunéza tare serviciulu.

Scen'a XXIV.

Cei de mai nainte, Susana, Elena, apoi Aurelu.

Elen'a (vine din odaí'a ei): Suntu aici, — nu m'am gatitu bine? Frumósa e rochi'a?

Trand. (dragalasin): Farmecatóre! Nici cându nu te-am vediutu afátu de frumósa!

Aurelu (intra prin midílocu): Petre éu' vedi ce vrea postariulu, díce cá s'a gresítu — si ti-a datú o scrisóre, care erá a chiriasiului de susu. (Petru merge in fundu. Aurelu saluta pe Elen'a.)

Trand. (a parte, cetesce adres'a scrisorei anonime): Dluí Cotiofana, negustoru de vinuri. Nici au-mi suna mie. — De, bine iuse, cá a cadiútu in mânilé mele, acolo susu e póte adevératu... (tare càtra Petru, care se reintórse.) Din întêmplare o am deschisu eu, nu erá nimicu importantu, — unu circulariu. —

Aurelu (incetu càtra Trand.): Boieriulu a plecatu adi-deminétia, pot' fi deci liniscitu.

Trand. (fórté veselu, prinde de amêndóue mânilé pe soái'a s'a): O, eu erám de totú liniscitu! M'a fostu superatu numai prostoganulu acest'a, care 'mi sparse ceasornicul!

Aurelu: Ceasorniculú celu minunatu! Ce nenorocire! O! (Se arunca asup'r'a lui Petru.)

Petru: O, iubitulu dvóstra ceasornicu n'a perítu, — aici víue mediculu care 'lu va repará!

Scen'a XXV.

Cei de mai nainte. Ceasornicariulu.

Ceasorn. (dupa mésa in fundu): Scusati, mi-am uitatu aici palari'a. —

Petru: O am grigitu eu, aici e! (scóte palari'a de sub mésa si i-o predá.)

Aurelu (a parte, cu o privire asup'r'a lui Trandafirescu): Acú intielegu!

Trand.: Ast'a-i unu obiceiú reu, d.-le Raho-vanu, credeme — nu-ti mai uitá nici-odata palari'a!

Ceasorn.: Si pentru ce nu?

Trand.: Pentru-câ, pentru-câ s'ar' poté se ti-o fure cinev'a.

Aurelu (a parte): Are dreptate, — cându me gândescú, cá elú erá aprópe se omóre unu omú si se-si tulbure fericirea casnica, si tóte acestea pentru palari'a ceasornicariului.

(Fine.)

Bunic'a si nepotielulu

Noi nu suntemu totu-de-a-un'a drepti fácia de bunicele nóstre. Fórté adese-ori vedemu la ele numai ace'a simpatia, care ne desmérda; cu tóte, cá nu arare ori ele representa si pre ace'a, care conduce, invétia si instrúeza. Cas'a in care scaunulu bunicei e golú, nici-odata nu póte fi o casa întréga; pentru-câ la vatr'a familiara impreuna cu bunica siede trecutulú, séu ca alte cuvinte, esperintí'a, pácienti'a si prevederea, si de ace'a nici chiar' fragedímea mamei nu póte substituí pre bunica in de-ajunsu. — Frumós'a chiamare a bunicei este, a fi întregitórea mamei, dar' câtú de sublima e acésta chiamare atunci, cându bunica trebuie se tiêna locu de mama! — Cine n'a vediutu séu nu a audítu ast'felú de nefericiri in viétia unei séu altei familii, cari au adusu cu sene redicarea bunicei la rangulu de capu alu familiei. In ast'felú de casuri, bunica trebuie se fia o adevérata artista. Aici iubirea sêngura nu e de ajunsu, ci bunica trebuie se se precépa la administrare, consiliare si instruire; si de securu cá in ast'felú de casuri, bunica nu e unu factoru neinsemnatu la crescerea copilulu orfanu. Influénti'a bunicei la crescerea nepotielulu o potemu vedé mai bine din istoriór'a ce urméza.

I.

Pre nepotu 'lu chemá Josifu. Mam'a s'a a moritu indata dupa-ce l'a nascutu, ér' tatalu seu cu doi ani mai târdíu; cu crescerea lui s'a insarcinatu bunica-s'a, o femeia de 70 de ani. Fára indoíela acést'a e o mare greutate pentru o femeia betrána; dar' si aici s'a întêmplatu cum adese-ori se întêmpla in viétia, cá bunica a intineritu pentru a poté ingrigi de nepotielulu seu. A ruptu cu tóte datiuele si cerintiele etatei betránesci; a incetatu cu odíchn'a, mâncarea si cetitulú obiceiuitu. Tóte comoditatile s'ale le-a postpusu fericirei si indestulirei uniculu seu nepotielu. A asiediatu léganulu lângá patulu seu, fára a se gândi câtú de puçinu, cá in etatea s'a de 70 ani va fi conturbata priu plângerea copilulu. La celu mai micu sgomotu, la cea mai mica vaietare se treziá. Déca copilulu se bolnaviá nopti întregi veghiá lângá léganulu lui fára a se culcá. Si lucru de mirare! Veghiarea, nedormirea nemic'a nu-i stricáu — nu aveáu nici o influéntia rea asup'r'a sanetatiei s'ale. Inim'a omenéscá contiène ast'felú de miracle, cari nu numai ajuta corpulu sdruncinatu, ci inca 'lu si otelescú. — Acésta femeia betrána erá deodata si mama si bunica, mama priu activitatea si curagiulu seu; bunica prin marimea abnegatiunei s'ale.

Ingrigirile ei n'au fostu desierte. Copilulu a devenitu sêmtitoriu, lingusitoriu si artiagosu, — dar' cu talente spiritali exceptionale. Cându a ajunsu etatea de 7 ani, cu fácia radiósa de fericire a fugitu inaintea bunicei s'ale strigându: „Multiamita lui Domnedieu, acum'a-su mare si

nu voiu mai fi reu!“ — In casa aveáu o mobila, care a jocat mare rol in viéti'a loru comuna, unu fotelu vechiu obdusu cu catifea galbena de Utrecht. Betrân'a femeia s'a indatinatu a siedé de comuna pre acestu fotelu lînga cuptoriu, — dar' jumetate trebuiá se-lu concéda totu-de-a-un'a lui Josifu. Copilulu erá multiamitu numai atunci cându se poteá víri in acelu locu strêmtu lînga bunica-s'a, de unde poteá se imbraçosieze cu mânutiele lui gîtulu ei sarutându-i sbârcit'a fația si dicându-i: „Si acum, bunica draga, spune-mi istoriile cele vechi!“ Si in adevéru aceste istorii eráu fórté vechi, — dar' betrân'a femeia a fostu martora la atâtea scene doreróse si infioratóre, încátu nici-odata nu le-a potutu uitá. Traindu in curtea lui Ludovicu alu XVI-lea a vediutu pre Mari'a Antoinette ajunsa la culmea marirei in Triano, si dupa diece ani sórtea infioratóre ast'felu a adusu cu sine, cá se fia martora a mergerei ei la esiafodu. — Cu scumpetate grigiá bunica o bucata de pâne de care mâncáu ómenii din Parisu sub domuirea terórei, despre care copilulu credeá cá e carbune. A convenitu la casa unei rudénii cu cei mai renumiti ómeni a acelei epoce: Vergniandot, Mirabeau, Barnaveot; i-a auditu vorbindu, si cându descriá inaintea copilului feçiele loru, povestindu-i vorbivile loru si aretându-i mișcarile loru, inim'a nevinovata a copilului se umpleá de figurile mari si ingrozítóre ale trecutului. — Istoriile enarate de parinti ne facu intipariri cu multu mai adénci si mai durabile, decátu celea cetite din cãrti; — dar' o istoria povestita de bunica séu de mosiu, lasa in sufletulu copilului urme ce nu se potr șterge nici-odata, pentru-cá conversatiunile loru se estindu la lucruri cu multu mai departate si mai variate decátu celea cunoscute de cei ce abí pasiescu in lume, si-apoi fantasí'a copilului chiar' in proportiunea departarei si a varietatii maresce si admira lucrurile audite.

Dupa-ce bunica 'si fineá istoriile, de comunu se adresá càtra nepotielu cãm asiá: „Acum e rëndulu teu, miculu meu Josifu, cetesce-mi cev'a din diuare!“ Copilulu inca in etate de 5 ani sciá dejá cetí, cá-ci ins'a-si bunica-s'a l'a invetiatu. Adevératu, cá metodulu bunicei observatu la instructiunea nepotielului n'a fostu prea scientificu, dar' totusi destulu de bine l'a invetiatu se cetésca, cu simpl'a s'a papusia de turta dulce. Lui Josifu adeca i placeá de minune turt'a dulce; bunica-s'a cá femeia cu multa esperintia si-a propusu a invetia pre nepotielulu seu literile cu ajutoriulu unei papusia de turta dulce. Spre scopulu acest'a pre mésa lînga cartea din care invetia Josifu, totu-de-a-un'a erá o papusia de turta dulce, care aveá in capu o pelaria de generalu, ér' la sioldu o sabia lunga; corpulu ast'felu asiediatu se destingéa pîn nasulu colosalu ce aveá si prin petiórele lui de totu mici in proportie cu respectabilulu nasu.

— Vedi omulu acest'a, — díceá betrân'a femeia lui Josifu, — sub totu decursulu prelectiunei va stá aici, si déca te vei silí si vei invetia bine,

dupa fia-care prelegere vei avé dreptulu se mânci o parte din elu; de-acolo 'lu poti incepe de unde voiesci.

In primele díle erá fórté genantu pentru sermanulu Josifu acestu vecinu atragatoriu, cá-ci dreptu vorbindu, papusi'a de turta dulce erá mai mare cá alte papusi de turta dulce, si copilulu erá mai micu cá alti copii, si de-ace'a, duceá mare frica bietulu nepotielu, nu cumv'a se-lu apuce papusi'a si se-lu mânce; totusi nu preste multu s'a dedatu cu aparinti'a ei infioratóre, si gândulu cá din contra, elu o póte mâncá cându va face progresulu áceptatu de bunica-s'a, intru atát'a l'a impintenatu la studiu, încátu dupa a sieptea prelegere in care a aretatu unu progresu veditu, bunica-s'a l'a agráfit' ast'felu:

— Acum poti incepe! —

Josifu, câtu bati in palme i-a apucatu colosalulu nasu. E in natur'a copiiloru a apucá de comunu pre omu de nasu, desecuru pentru ace'a, cá-ci — dupa cum am auditu — nasulu e partea cea mai respectabila cu care se finesce façia. Dupa nasu a disparutu barb'r', — dupa ace'a obrazulu si in fine dupa mai multe sfórtiari, — dupa mai multe ori mai puçine prelegeri cu succesu, — cu trecerea aloru 4 luni, nepotielulu a scítutu cetí; si celea dóue calcáie a generalului — ce e dreptu fórté uscate, — dar' totusi gustóse inca, — au disparutu in invetiat'a gura a marelui cetitoriu, cá ultimulu premiu a gloriei reportate.

Nu mi-am propusu a fi unu mare aperatoriu a acestui metodu de instruire, dar' e nedubitaveru, cá bunica lui Josifu prin aplicarea acestui metodu a datu o proba despre perfect'a s'a cunós-cere a naturei copilaresci; — doi sóçi ajutatori si-a luatú dên's'a „erórea si insusirea buna,“ si s'a ajutatú de améndoí, adeca atátu de desmerdarea nepotielului seu, câtu si de placerea lui ce o manifestá façia de ori-ce lucru estraordinariu. — La vederea acelei papusia muta, care din dí in dí dispereá cá lun'a, sufletulu copilului devenia desceptu si veselu, ér' fantasí'a lui in mișcare continua, si apoi e generalminte cunoscutu cá, celea mai poternice midilóce la instructiunea copiiloru suntú: intuitiunea si desvoltarea fantasiei!

II.

Multe inse din propusurile sermanei betráne nu i-au succesu asiá de usioru. La totu casulu, bunicei i-e mai greu a cresce pre nepotulu seu decátu mamei pre fiulu seu. Diferinti'a cea mare a etatiei ce esista intre bunica crescatóre si nepotielu, séu slabesce séu marginesce conveniea loru in idei. Nefiindu ei fii unu'a si acelu'asi periodu de têmpu, diferescu in idei, ba póte chiar' si in limba.

Bunica totu-de-a-un'a stá séu prea aprópe séu prea departe de nepotielulu seu; — tare departe stá atunci, cându tiéne cu constantia la demnitatea rigorósa a têmpului seu, — tare aprópe atunci cându micșiorându-se — se acomodéza têmpului in care traesce nepotulu seu, pentru-cá in

casulu acest'a scaresce, micesce, ba chiar' uimicesce principiulu educatiunei: autoritatea.

Ori-ce copilul in fația cu bunica-s'a se sênte — din instinctu — mai tare. — Acêsta femeia betrâna, care in mijloculu vietiei s'ale active, si-a câscigatu a frumôsa esperintia, a vediutu destulu de bine greutatile ce are se le intimpine in crescerea nepotielului seu, si nu arare-ori a venitu in perplexitate inaintea nepotului seu, care intruniã totu fumulu etatei copilaresci, tóta opusetiunea si pripirea naturei tineresci.

Cã se-si scurteze din lungile seri de êrna, bunic'a si-a invetiatu nepotielulu se jôce cãrti, ce e dreptu l'a fostu invetiatu „duraculi;“ unu jocu vechiu simplu si comunu, — dar' in butulu acestor'a fôrte bogatu in schimbãri. — Josifu erã unu jucatoriu slabu, a ceea se infuriã indata; i placeã se insiele, se jôce falsu. Dêca câscigã, cântã de veselia, rîdeã si batjocoriã pre bunica-s'a; êr' dêca lucrulu se intêmplã din contra, si pierdeã elu, incepeã a se drêmbôiã a se nacajã si mâniã, ce'a ce vediêndu bunica-s'a incepeã si ea se jôce falsu; falsu in contr'a s'a insasi — pentru cã se câscige nepotielulu seu si se nu mai fia asiã de indispusu. — Escusabila fragedime erã acêst'a dela o bunica, cã si care din partea unei mame nici-cãndu nu potemu esperiã!

E mai pre susu de ori-ce indoieã cã e fôrte buva procedur'a de a departã dinaintea copiiloru ocasiunea ce duce la eróre; dar' totusi adese-ori nu numai cã e de lipsa — dar' e absolutu necesariu, cã se punemu pre copii fația in fația cu erorile proprii, se-i constringemu a recunósce cã a gresitu si numai dupa acêst'a recunósce se-i pedepsimu. — Bunic'a lui Josifu a alesu modulu celu din urma. Din ce a câscigatu mai multu nepotielulu, din ce ar' fi voitu se câscige mai multu; si ori-ce pierdere i cadeã cu greu, — asiã incãtu odata cãndu bunic'a in contr'a propriei s'ale vointia, a câscigatu trei jocuri dupa olalta: Josifu a apucatu cãrtile si cu atãt'a furia le-au trãntitu pre mеса, incãtu o carte sarindu a lovitu pre bunic'a chiar' preste fația. — Dupa acêsta fapta eroica s'a retrasu in unu unghiu a chiliei, si-a radiematu faci'a de parete si a inceputu se dee cu petiôrele furiosu in padimentu. Acêsta scena a tiênutu diece minute. Josifu, care la inceputu si-a propusu a se aparã cu cerbicia in contr'a imputariloru bunicei s'ale, inuôrãndu-se a esperiatu, cã in atãt'a tẽmpu n'a capetatu nici o infruntare, de alta parte s'a indoiosiatu de profund'a tacere ce domniã in chilia.

Frumosu, incetisioru, fãra a se intôrce (nu, ast'a nu i-ar' fi concesu-o ambițiunea s'a), si-a plecatu capulu, si a privitu pre subsuôra, cã se vedia ce se intêmpla in chilia. Si ce a vediutu? Pre bunic'a cu mânila incleștate, nemiscata si cu faci'a udata de lacrimi ce cadeãu in picuri mari pre sbêrcit'a ei fația! — Nici cã mai trebue se spunu, cum copilulu la momentu a ingenunchiatu inaintea ei sarutãndu-i mânila si implorãndu-i indurare, abiã acum vediêndu, cã ce a facutu elu.

— Josife! — dîsè bunic'a cu blãudetia, — plãngu, pentr. -cã ai fostu fôrte reu si me rogu, cã D.-diu se te faca bunu, si se-ti concêda a fi pururea bunu!

Bunic'a in vremea betrãnetiei s'a folositu de lacremile s'ale. Mam'a ar' fi aplicatu o pedepsa, ea inse a plãnsu, si multiamita nobilei inimi a copilului, debilitatea ei a devenitu tarã si totu-odata celu mai acomodatulu mijlocu de pedepsa.

III.

Ajungêndu Josifu etatea de unusprediece ani a trebuitu se incêpa cursulu scôleloru. Bunic'a cu propusu l'a asediatu in unu ast'felu de institutu publicu, a cãrui discipuli treceãu prin strada la liceulu asediatu cu cev'a mai in susu. — Si de ce mai in susu cu cev'a, — de ce? Pentru-cã mergêndu discipulii la scôla de doue ori in dî si venindu indereptu, totu-de-a-un'a se trêca pre sub ferêstr'a s'a si asiã de patru ori se vedia in dî pre Josifu.

In dilele reci de êrna cã si in caldurósele dîle de véra, cãndu pendululu orologiulu se apropiã de 8 óre, bunic'a iuca se apropiã de ferêstra si cu o privire plina se uitã spre partea din susu a stradei. Strad'a erã inca góla, cã-ci iuim'a bunicei umblã de comunu mai inaintea cã pendululu orologiulu si frigulu demanetiei nu arare-ori rumeniã faci'a betrãnei de 79 de ani, ce-si acceptã nepotielulu. — Dar' ce-i pasã bunicei de ast'a. Dêca odata a deschisu ferêstr'a nu-i mai veniã la scótelã se o inchida, se temeã adeca se nu trêca unu sênguru minutu din tẽmpulu fericitu dar' scurtu, in care poteã se véda pre nepotielulu seu. — In sfêrsitu se deschideãu usile institutului si apareã partea de-inaintea a cetei miciloru scolari. Plecãndu-se pre ferêstra, acceptã cuprinsa de agitatiune febrila, cã óre cãndu se ivesce cãciul'a cea mica, care a provediutu-o cu ornamente asiã de frumóse cu scopulu de a potè distange printre celea-lalte. — In cét'a ce se totu apropiã nu preste multu ea zãresce pre Josifu. — 'lu saluta cu mânila, si elu i raspunde; ajungêndu mai aprópe de ferêstra, ea î-i trimite sarutari, ce'a ce micului i cade nespusu de bine. — Lucru de mirare! Scolarii care asiã de bine se precepu a batjocori pre altii, éta cã nici unulu nu a batjocorit pre bunic'a. Fãra indoieã le-a fostu batatória la ochi portarea nevinovata a bunicei si nepotielului, fiindu-cã ast'a se intêmplã de mai multe ori, dar' cãndu au intielesu relatiunile celoru doue suflete, anim'a loru s'a indoiosiatu si — batjocur'a a inghiatiatu pre busele loru.

La Fontaine dîce: „Seclulu acest'a nu a cunoscutu compatimirea“; si are dreptu, dar' duritatea acêst'a, de celea mai multe ori nu e alt'a decãtu influentiã nepriceperei nóstre. Pentru ace'a suntemu neinduratori, pentr-cã judecat'a nóstra nu e destulu de formata. Torturêza o pasere, pentr-cã nu intielegu, cã-i causéza dorere prin ace'a; dar' dêca le desceptamu sufletulu in celea mai multe casuri se nobilitéza si inimele loru. — Despre

CRESCEREA COPILORU IN FAMILIE DUPA CERINTIELE SCÓLEI.

— *Consilii practice pentru parinti.* —

(Urmare.)

adeverulu acest'a ne-au convinsu soții lui Josifu in sâmbat'a urmatóre. Sâmbat'a e o di insemnata pentru scolari; chiar' si feréstr'a bunicei s'a deschisu cu diece minute mai curêndu in acésta di. — Serman'a bunica n'a potutu remâné liniscita in cas'a s'a, de óre-ce Sâmbat'a inainte de amédi le erá copiiloru concesu a merge pre a-casa, si Josifu inca din strada s'a indatinatu a-i aretá pre degete clasificatiunea meritata in decursulu septemânei espirate. — Clasificatiunea acést'a totu-de-a-un'a erá buna; o mâna erá de-ajunsu pentru a aretá, cá alu câtelea e.

Dar' inca cându a ajunsu „primulu!“ Vestea acést'a nu mai aveá lipsa cá se fia impartasita pre degete, fiindu dejá anunsiatu prin o cruce de argintu pre carea primulu o portá septemân'a intréga acatiata la o gaura de nasture, (bumbu) a hainei s'ale. — 'Si póte omulu inchipui cu cáta bucurie si fala a aretatu Josifu inca din strada cruciuliti'a care atestá diliginti'a si portarea s'a, si bunicea cu cáta bucurie sufletésca a tramisu nepotielului seu unu sarutu... unu singuru sarutu.

Si atunci s'au intêmpiatu acelu lucru caracteristicu la care m'am provocatu si mai inainte. — Cându adeca cét'a copiiloru a ajunsu sub feréstr'a bunicei, toti si-au redicatu mânilé, le-au mișcatu cu insufletire prin aeru, cá ast'feliu mai usioru se póta face pre bunicea a precepe ce ei i spuneá cu atát'a placere si adeca cá: „Nepotulu ei are cruce de argintu!“

Nu, nu e tinerimea asiá de rea, precum dfeu unii. Nu, D.-dieu nu a potutu voi cá tempulu placerii si a gratiei — etatea tinerésca, — se fia desfigurata prin o portare morala urfita. Nu, nu a potutu creá faci'a senina, surisulu dragalasiu, zimbetulu dulce, privirea curata si totu ce respira sanatate si gratie, pentru-cá acelea se fia invelisiulu esternu a reutatei interne. — Nu, — acésta gradina inflorita, acésta pagisce verde nu póte acoperi unu pamêntu neroditoriu. Und'a bunatatei si a simpatiei este ascunsa sub tóte acestea, si numai pentru ace'a nu salta totu-de-a-un'a, fiindu-cá nu-i scimu deschide calea. — O! deschideti! deschideti parintiloru acestea fântáne arthesiane!

(Va urmá.)

(Ernest Legouvé.)

G. Simu.

Dóue cãi...

Dóue cãi ni suntu deschise
De viétia in afara: —
Un'a ide alulu cërca,
Alt'a mórtea cea amara.

Cea dint'au alege-o tempulu
Cându 'su anii tinerei;
Dar' ursita mai in urma
Te dà mortiei... numai ei!

TRAIANU H. POPU.

La copilu nimicu nu trebuie trecut cu vederea. Gugulirea prea multa si resfatiulu la elu n'au ce cãutá. Pentru-cá, déca 'lu dedái pre copilu de micu la curatienie si la rénduéla, totu asiá urméza candu este mare. Dar' pentru-cá copilulu se capete si elu gustu si placere spre a se tiéné pre sine curatu, impreuna cu lucrurile cu cari umbla, nu este destulu numai a-i spune diu gura, ci se cere, cá elu se védia si pre cei dimpregiurulu seu facêndu totu asemenea. Dintre toti, câtu se afla impregiurulu copilului, mai multa se iá elu dupa mama-s'a. Déca mama-s'a este dedata a fi totu-de-a-un'a curata cum se cade, totu asemenea face si copilulu.

Ap'a este unu daru domnediescu respânditu preste tóta faci'a pamêntului si bani nu costa, de ace'a numai lenea si trândavie 'lu póte face pe cinev'a a umblá necuratu si nespalatu. Pre lângá ace'a, cá copilulu va avé a se spalá in tóta díu'a frumosu pe faci'a, pe gátu, pe pieptu, de multe ori trebuie spalatu si pe capu impreuna cu trupulu intregu, ce'a-ce se indeplinesce prin feliiurite scalde, vér'a mai multa la ríu, ér' érn'a a-casa in vana. Dar' nu numai trupulu si imbracamintea copilului au a fi curate, ci si locuint'a unde stá. Cas'a curata si grigita cá unu paharu, bine aeriata si luminata pastréza sanatatea si face viétia celoru ce locuescu in ea vesela si placuta.

4. Munc'a — lucrulu — Omulu nu e făcutu numai se siéda si se mânânce, ci se si lucre, se se misce, se umble. Munc'a e binecuvântata. Celu ce lucra are totu-de-a-un'a, éra celu lenesiu in lipsa va fi. Munc'a la omu, prelânga ace'a cá-i inlesnesce traiulu si-lu face avutu, dar' 'lu face si voiosu, vértosu si totu-de-a-un'a sanatosu, pre-cându lenea este pentru omu cá si rugin'a pentru feru.

Lucrulu séu munc'a cea mai placuta a copiiloru pâna-ce se facu mai marisiori este joculu, ér' lucrurile cele mai placute si cu care umbla mai multu, suntu jucariile. Joculu si jucariile suntu fericirea si bucuri'a copiiloru, de ace'a nu-i lipsi de aceste daruri frumóse ale firei, nu cereti dela ei a se vérsi lucruri serióse si grele cá si ómenii cei mari. De aci nu urméza inse, cá ei se nu fia pusi la nici unu lucru cev'a mai seriošu. Cu cátu copilulu inaintéza in etate, cu atátu trebuie pe nesémtíte a-lu dedá se si lucre câte cev'a. A pune pe copilu se faca unu lucru de síla fára placerea lui, insemnéza a-lu dedá la lene si la trândavie. Si de ce? Pentru-cá lucrulu făcutu in síla, nu-i de nici o tréba, ér' celu ce l'a sevérsítu in síla capeta neplacere spre elu si dândui-se si alta-data a-lu face, elu nu mai lucra bucurosu, ci mai bine i place in casulu acest'a a siédé de géb'a séu a se jocá.

5. Odichn'a. — Precum are omulu lipsa de lucru si de mișcare, totu ast'felu in urm'a acestui'a dupa-ce s'a obositu, are neaperata lipsa de odichna, Prin odichna poterile incordate si slabite de lucru, se recreeza si-si capeta érase vètosf'a si incordarea de mai inainte.

Odichu'a cea mai recreatòre si mai intaritóre pentru omu, dupa legile firei, este somnulu. Omulu totu lucrându fàra a se mai odichni si fàra a dormi, s'ar' slabí de totu si in scurta vreme ar' mori. A dormi inse afara diu cale strica trupulu totu asiá cá si neodichn'a. De ace'a parintii au a deprinde pe copii loru inca de mici a tiéne regula si rânduéla intre lucru si intre odichna, intre veghiare si intre somnu. A dá copiiloru lucruri prea multe si prea grele de implinitu, a-i face se vegheze impreuna cu parintii pâna nóptea târdiu insemnéza a nu avé inima de parinte si sèmtiu de omu, ér' a nu-i pune la nici unu lucru si a i lasá se dórma prea multu insemnéza a lasá se se incuibeze in ei unu numeru insemnatu de apucaturi rele si de bóle, care in crèndu'si aréta ródele loru.

Cumcá odaí'a si patulu, in care dórme copilulu precum si hainele de patu, trebue se fia totu curate, credu cá nu mai este de lipsa se o mai spunu aci.

6. Intarirea séu otielirea corpului.

Bunulu D.-dieu a alcatuitu firea omenésca asié de bine si de intieptiesce, încátu ea se aiba lipsa numai de puține trebuintie, ér' trupulu omenescu l'a intocmitu ast'felu, încátu se póta suportá cu inlesnire feliuritele influentie din afara.

Déca ne gândimu la trupulu omenescu, atunci numai pe acelu omu 'lu potemu numí mai fericitu, care are mai puține trebuintie si care póte suportá mai usioru cele mai multe influentie din afara. De aci se nasce o regula de frunte pentru parinti: de a nu inmultí nici-decum trebuintiele copilului, ci din potriviva, pe câtu va fi cu potintia a le impučiná, cá ast'felu trupulu si prosperarea lui pe câtu va fi cu potintia se atèrne fórté pučinu de impregiaru din afara. A-i inmultí trebuintiele copilului insemnéza a-lu face robulu loru. Regul'a acést'a nu trebue intielésa inse asiá, cá se fia opritu copilulu dela cele mai de frunte trebuintie firesci. Precum omului mare, asiá si copilulu i este iertatu a gustá din bunatáfle ce le-a reversatu D.-dieu cu prisosintia pe paméntu, inse este vorb'a a-lu deprinde asiá pre copilu, cá elu se póta traf si fàra a avé lipsa de ele si inca fàra a se nenoroci séu a-si casiuná vre-o scadere trupului.

(Va urmá.)

Joanu Dariu.

DIVERSE.

Cronica. — Adunarea generala a XXVII-a a Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultura poporului românú s'a tienutu in Abrudu in 5 si 6 l. c. su presiedinti'a secretariului primariu a distinsului barbatu alu Natiunei d-lui Georgiu Baritiu.

Adunarea a luat cu multa dorere actu de pierderea Presideliu si V.-Presideliu Asociatiunii — a multu regretatiloru *Timoteiu Cipariu* si *Jacobi Bolog'a*; si in locul loru cu votu unanimu au alesu pre domni *Georgiu Baritiu* preside si *Nicolae Popea* v.-preside — durere numai cá celu de autâiu espressu numai pe unu anu a primitu acésta sarcina. — Cele-alalte locuri vacante in Comitetu s'au suplinitu alegèndu-se: cassariu dlu *Gherasimu Candrea*, bibliotecariu dlu Dr. *Petru Spanu*, si membru in Comitetu dlu *Ioanu Hannia*. — In decursulu siedintielor s'au cetitu dóue disertatiuni — un'a a dlui *Vasilie M. D. Basiota* intitulata „Diu numismatic'a Transilvaniei“ si alt'a a dlui Dr. *Petru Spanu* intitulata „Despre educatiunea femeiei.“ — S'au incassatu dela membrii vechi si noi aprópe 1400 fl. v. a. — Adunarea generala urmatória s'au hotarítu a se tiéneá in Fagarasiu.

In aceste díle s'au arangiatu — pre lângu bauchetulu la care au participatu cámu 150 inși — si unu *concertu* si unu *balu*. — *Concertulu* s'a arangiatu in 5 l. c. sér'a su conducerea dlui *Jacobi Muresianu* profesoru de musica la gymnasiumu super. din Blasiu si redactoru a revistei musicale „*Mus'a româna*.“ Au cântatu *Corulu vocalu* alu plugariloru din Câmpeni piesele „*Dorule*, o *dorule*“, „*Din departare*“, „*Uite mama*“ si „*Trecú i valea*“, — mai departe dlu *Traianu Muresianu* a cântatu sollo bucat'a „*Aria* si *Caballetta*“ din opera „*Ernani*“, doin'a „*Muguru mugurelu*“ si „*Intórcerea in tíera*“ apoi cânteculu „*L'adio*“ in duettu cu dóm'n'a *Zoe Cirlea*; domnisiór'a *Eugenia Ivașcu* a declamatu poesi'a „*Copil'a de românú*“, ér' dlu *Traianu H. Popu* a cântatu diu flauta câteva doine populare pline de sèmtieméntu; si cá de inchiare insemnamu pre conducatoriulu si sufletulu concertulu dlu *Jacobi Muresianu* care a esecutatu cu multa maestria la pianu „*Fantasie de concertu*“ si „*Capriciu*“ — ambele productiuni proprie ale ingeniului seu musicalu. Publiculu a datu espresiune víuei s'ale multiemiri prin dese si frenetice aplause si prin cererea repetfiei unor bucati. — — *Balulu* s'a arangiatu in nóptea din 6 spre 7 l. c. si au intr'unitu unu frumosu si alesu publicu. Celea mai multe dame eráu imbracate in costumurile nationali ale regiuniloru proprii. Petrecerea au tiénutu pâna in diori de dí cu adeverata vioiciune románésca. — — Eráu se urmeze

mai multe excursiuni — la „Detunata,“ „Cetatea dela Rosi'a,“ „Dealulu cu melci“ si „Cataractulu“ dela Vidr'a si la „Ghetariulu“ dela Scarisiór'a, pentru cari se facusera cele mai mari pregatiri, dar' plói'a ce incepuse inca de cu nópte si continuà si in dílele urmátore facú absolutu imposibile aceste excursiuni.

Fortificarea trecátoreloru Carpatiloru. Mai multi oficieri de geniu din armat'a României au fostu trimisi se studieze, cari dintre trecatorile Carpatiloru trebuescu fortificate.

Apostolulu Margaritu, cunoscutulu român macedoneanu, a fostu decoratu de M. S. Sultanulu Abdul-Hamid cu „Medjidiè“ clas'a a III-a ér' fiulu d.-s'ale a fostu decoratu cu „Medjidiè“ cl. a IV-a.

O serbare unica in felulu seu. — La Echternach, in marele ducatu de Luxemburg, are locu in fie-care Marti dupa Rosalii, o serbare stranie si unica pe lume, si care atrage inca de secole o multime de peregrini. Este vorb'a de procesiunea numita: „Sfintii dantiuitori.“ In decursu de patru óre jóca pe o intindere de unu kilometru fie-care peregrinu séu sare in sunetele muziceii trei pasi inainte si doi inapoi. Dantiulu incepe dela podulu de preste Sure si se termina la beseric'a unde suntu asediate móstele S-tului Willebrod, patronulu Frisieii. — Dantiuitorii forméza cea mai mare parte lantiuri dela 5—8 persóne, iegându-se unii de altii cu batiste séu alte obiecte. Mare parte din ei suntu atinsi de epilepsie séu alte bóle analóge, de cari ei credu a poté scapá cu chipulu acest'a, si acest'a pentru motivulu, cá procesiunea dela Echternach s'a creatu in secolulu alu 13-lea pentru a celebrá scaparea tieiei de o epidemie uritiósa. — In anulu acest'a au luat parte la acésta serbare aprópe 12,000 insi. In ce'a ce privesce numerulu curiosiloru veniti de prin localitatile vecine pentru a privi „dansulu sfintiloru,“ elu a fostu cu multu mai mare. Intre peregrini erau 7 stegari, 82 preoti, 1 frate, 1 elvetianu, 1,645 rogatori, 1,150 cântareti, 121 musicanti, 45 pompieri, 15 gendarmi, 8,078 dantiuitori etc.

Fortiele armate ale Europei. In casu de resboiu Rusi'a are la in-de-mâna 4 milióne soldati, cu unu budgetu de 834 milióne; Germani'a 4 milióne, cu unu budgetu de 504 milióne; Franci'a 3 milióne 700 mii ómeni, cu unu budgetu de 620 milióne; Itali'a 2 milióne 300 mii ómeni, cu unu budgetu de 295 milióne; Austri'a 1 milionu 500 mii ómeni, cu unu budgetu de 354 milióne. Ast'felu efectivulu de resboiu va fi de 16 milióne si budgetulu de 3 miliarde 600 milióne; si inca cu nóuele legi efectivulu va ajunge la 19 milióne de ómeni.

Bani ingropati. Dílele trecute murise Kusmin, stegarulu de odinióra din batalionulu de vênatori alu familiei imperiale rusesci. Famili'a s'a scá siguru, cá elu le-a lasatu o moscenire de 10,000 de ruble, inse nu aflá banii nicairi. Se descoperi totusi mai târdu unu biletu, in care Kusmin spuneá cá banii lui suntu cusuti in uniform'a cea nóua,

dar' — tocmai in acésta uniforma fú ingropatu. E intrebare acum'a, déca autoritatile voru permite moscenitoriloru se desgrópe mortulu, pentru-cá se-si iá banii, constatându-se totu de-odata, déca marturisirea decedatului e adevérata.

Numai o fetitia. Suntu câteva díle, cá soçi'a colonelului Strauton din Londr'a nascuse o fêta. Colonelulu anuntá in „Times“ fericitul evenimentu priu urmátorele cuvinte: „Iubit'a mea soçi'a a nascutu astadi *numai* o fetitia. Mum'a si copil'a suntu sanetóse.“ Cuvântulu „numai“ ofensá pe jun'a muma intr'unu gradu atâtu de mare, încátu a staruitu a fi trasportata indata in cas'a parintiésca, unde a declarat, cá cu nici unu pretiu nu se va mai intórce la barbatulu ei, la unu omu nesémtítóriu, care a salutatu cu atâtu dispretiu nascerea copilei s'ale. Rudele ambeloru familii faceáu zadarnice incercari se impace pe soçi'a. Dómn'a Strauton staruía in hotarirea s'a de divortiu si declará, cá mai bine, decátu se se intórca la unu asemenea omu fâra inima, ar' preferi de a se ucide pe sine si pe copil'a s'a, care este *numai* o fetitia.

Aparatu nou de controla. Diuarele din Vien'a povestescu urmátorea istorióra vesela: O grupa de „Cântareti“ cântá intr'o Domineca feliu de feliu de arii in localulu unei cárcime de mahal'a. Dupa fie-care numeru din programu veniá unu cântaretu lungu in petióre, si fâra multa genare, cereá plata. Cu mân'a drepta tiéneá taieriulu sub nasulu fie-cârui muşteriu. Inse mân'a stânga o aveá inchisa, cá-si-cându ar' fi apucata de sgârciu. In mân'a acest'a functioná adeca aparatulu de controla, care i-l'au datu tovaressii sei de arta, pentru a scuti de prea mare ispita onorabilitatea colegului loru. Aparatulu erá de totu simplu; inca din vechime 'lu folosescu déjà tíganiii musicanti. Nu erá altu-cev'a, decátu o musca víua, care i-se dá in mâna la esírea din garderoba si pe care erá detóriu se o aduca la reintórcere cá dovada, cá este in regula cass'a si n'a lunecatu nici unu banu in busunarulu adunatorului. Si cu tóte acestea „Cântareti“ eráu aprópe se se certe. Unulu mai alesu, omu neincrediétóriu si finu la audiu, sustiéné, cá musc'a ace'a, cu care a pornitu, bombaniá intr'unu tonu cu multu mai adêncu decátu musc'a, cu care s'a reintorsu, prin urmare nu este totu ace'a.

Onorarele diuariului „Times.“ Diuariulu englesu „Times“ platesce corespondentiloru sei din strainatate nisce salare fórtre mari. Dlu de Blowitz, corespondentulu din Parisu, primesce anualu 80 de mii franci séu 3200 livre sterlinge. Dlu Lowe din Berlinu 2000 livre st., totu atâtu salariu primesce si corespondentulu din Vien'a; corespondentulu din Rom'a are locuinta gratuita si 1000 l. st.; dlu Gimpson din Petersburgu primesce ace'asi remuneratiune. Pâna si corespondentii din capitalele mai mici, cari nu telegraféza intr'unu anu mai multu de diece séu doue-spre diece colóne, primescu salare de câte 1000 séu 500 livre st. Cea mai mica remuneratiune este de 250. liv. st.

Sum'a totala platita de „Times“ corespondentiloru straini este de 30,000 l. st. adeca preste 300,000 fl. anualu.

Unu Solomonu chinezu. Chinezii din Shangai nu se potu destulu mirá de intieptiunea solomonica a unui judecatoriu alu loru. Intr'un'a din díle, s'a infacisiatu la judecatorie unu barbatu, care erá invinuitu de unu vecinu alu seu, cá i-ar' fi furatu o mésa. Acusatulu néga si, cá argumentu alu nevinovatiei s'ale spune, cá dënsulu e cu multu mai slabu decâtu se póta duce in spate o mésa. Judecatoriulu ascultá cu linisce tóta povestea acusatului si in urma se preface cá-si-cându ar' compatimi pe bietulu acusat. — „Du-te a-casa,“ díse elu, „si pentru-cá te sciu lipitu pamëntului, iá acelu sacu de-acolo, suntu in elu 10.000 de lei, — primesce banii cá daru dela mine.“ Acusatulu face; iá greulu sacu pe umeru si pe-ací 'ti iá drumulu. Dar' abia făcú câteva sute de pasi, cându pandurii 'lu prinsera si-lu infundara la recóre. Judecatoriulu díse rđiđndu: „Ei frate! Unu omu care póte duce unu sacu atátu de greu, póte furá o mésa, — de ce se nu póta furá unu obiectu asiá usioru!?“

Notitie. — **Somnulu de dí** se afirma, cá ar' fi primejdiosu sanatatii, pentru-cá produce apoplexie si alte bóle. Nu incapa nici o indoiéla, cá afirmarea acést'a e la locu; se refera inse numai la acelu soiu de ómeni, cari nu lucra nimic'a, nici cu corpulu, nici cu mintea si nu facu nici o mişcare. Si ací nu somnulu de dí e caus'a bóleloru, ci modulu de vietuire. Acel'a, care ostenesce si muncesce, cu corpulu ori cu spiritulu, póte dara trage fára téma câte unu puui de somnu dupa mán-care, cá-ci prin acést'a i-se intarescu de nou poterile. Se luamu esemplu dela animale, cari dupa mán-care asemenea se culca se se odichnésca si se mistuíesca ace'a ce au in stomacu.

Cum se potu delaturá visitele neplacute. Lordulu Otto, delegatulu englesu la curtea germana, cercetá odata pe principele Bismarck in palatulu seu din Wilhelmstrasse in Berlinu. In decursulu intrevobirei díse lordulu, cá unu omu cum e cancelariulu, va fi fórtu desu cercetatu de ómeni lui neplacuti. — „D.-diu se ferésca,“ díse principele suspinându. — „D.-t'a la tóta intëmplarea ai totusi destule midlóce cá se poti scapá de visitele ástoru feliu de ómeni!?“ — „In adeveru asiá e,“ respunse suridiđndu Bismarck; „unulu dintre cele mai bune mijlóce ale mele este, cá sub óre-care pretextu lasu cá nevést'a mea se me chime. Bine intielesu, cá visitatoriulu trebue indata se se departeze.“ — Abia vorbira aceste si principes'a pasi inlauntru si cu o blánda vóce díse cátra sođiulu seu: „Otto, nu uitá cá e timpulu se-ti iái medicin'a.“ Lordulu luá acést'a cá gluma si isbucnindu in rřsete se retrase.

Positia unui Redactoru. Unu diuaru englezu descrie positi'a unui Redactoru ast'felu: „Redactarea unui diuaru e fára indoiéla o ocupatiune fórtu placuta, ce face Redactorului multa onóre si — bataie de capu. Déca diuariulu cuprinde prea multa politica, publiculu e nemultumitu; déca

inse cuprinde pré puđina, abonatii se intréba, cá de ce dáu ei bani pe unu diuaru secu? Déca ti-pariulu e meruntu, lumea se vaieta, cá 'si strica ochii; déca e mare, toti dícu, cá nu e vrednicu cuprinsulu diuariului de pretiulu abonamentului. Déca ataca pe cinev'a, unulu varsa focu si cei-alalti rřdu; déca inse menageaza pe unulu, toti stáu gat'a se-ti sara in capu si te injura. Déca lauda pe unii, suantu partiali, — déca nu lauda pe nimeni, suantu pesimisti ori — éraşi partiali. Scriu unu articlu pentru dame, barbati dícu, cá diuariulu e pentru copii si nu-lu prenumera; déca nu implinescu si dorintiele femeiloru, ele facu propaganda contra diuariului.“

Napoleonu I. si husariulu. Intr'o espeditiune, armat'a lui Napoleonu I. ispravise cu totulu provisioanele alimentare, ast'felu, cá insusi Bonaparte fú silitu se rabde fóme.

Intr'o dí esindu afara din lageru, la o mica distantia, vedíu unu soldatu ce siedeá lángra focu. Se apropiá de elu intrebându-lu:

— Ce faci aci husariu?

— Frigu doi cartofi, cá se-mi astëmperu fómea, Sire, singurii cari 'mi mai remaserá, si scólându-se repede puse mán'a la cocarda.

— Vinde-mi si mie unulu, f-i díse Napoleonu.

— Nu vëndu, Sire, dar' déca ve-ti binevoi f-i voi impartí cu voi.

— Bine, primescu.

— Dar' cu conditiune.

— O conditiune!... si care?

— Cându veti fi la Parisu, 'mi veti dá unu prândiu.

— Fia, respunse Napoleonu, fára a se gândi, decâtu a siede josu spre a mánca cartofulu pe care husarulu 'lu scóse din focu si care esalá o odóre deliciósa, escitându si mai multu fómea-i imperatésca.

Reintorsi la Parisu, imperatulu dete oficiiloru sei unu prândiu maretíu; dar' husariulu fú uitatu.

Cu tóte acestea elu se presentá la palatulu imperialu si-abiá, cu multa greutate, potú petrunde pâna la Bonaparte, cáruia f-i reamintí de prândiulu ce-i datorá.

Napoleonu ordoná se-i puna si lui unu serviciu, lángra ale celoru-lalti lachei.

— Multumescu, Sire, respunse soldatulu, — unu husariu nu este unu lacheu.

— Atunci aduceti-i aci unu serviciu, strigá Napoleonu.

— Multumescu, Sire, respunse din nou husarulu — unu soldatu nu póte mánca la mész'a imperiala.

Napoleonu intielese si-i díse: Ei bine, siedi josu, locoteninte.

Urr'a! traiésca Bonaparte! strigá husarulu alergându afara plinu de bucurie...

Spalarea pervasuriloru poleite. Móie o bucata de cépa in spirtu, treci cu dëns'a preste pervasulu murdariu si elu se va curatí fára cá poleiel'a se se atace.

Glume. — Cunoștințe geografice. — O domnișoară X. din orașul Q. întreprinse cu părinții săi o călătorie de plăcere la Venetia.

La întoarcere o întrebă prietenele — ce a vediat pe acolo și cum s'a petrecut, fiindcă au auzit că în Venetia sunt multe lucruri frumoase de vediat.

„Apoi dragă mea, am avut mare malheur, neputându face nici o excursiune, din cauză, că tocmai atunci era inundație!“

Unu barbatu cu minte. — Unui filosofu din Sacramento i-i cadu în mână o scrisoare de amoru a soției s'ale, prin care era invitata la unu „rendez-vous.“ — Credeti ore că s'a pregatit cu revolverul, său s'a asediatu la pândă? Nici-decumu. În diu'a hotarita pentru rendez-vous, filosofulu luă dinții falși ai soției s'ale, i-i puse în busunariu și sarutându-și copiii plecă la plimbare prin orașu. Era siguru, că cu modulu acest'a a facutu imposibila întâlnirea amorosa

Corpu transparentu. — Profesorulu: — Ce numu corpu transparentu.

Scolariulu Ioanu: — Unu corpu prin care se pôte vedé.

Prof. — Spune-mi unu exemplu.

Scol. Ioanu: — Sticl'a.

Prof. — Bine. — Numesce-mi și tu Dumitre unu corpu transparentu.

Dumitru: — De... e... e... simplu — gaur'a cheiei.

Candu e bine se te mariti. — O bețână consultata de fete țiere asupr'a momentulu celui mai priinciosu de a se marita, respunse:

— Copilele mele, lun'a lui Maiu este cea mai funesta pentru a seversî acestu mare actu alu vietiei. Cele-lalte luni nefericite sunt: Iunie, Iulie, Augustu, Septembrie, Octobru, Noiembrie, Decembrie, Ianuarie, Februarie, Martie și Aprilie.

Nu e multu. — Unu judecatoriu de instructiune cătra prevenitu:

— Antecedentiele d.-t'ale nu sunt tocmai frumoșe; ai mai fostu de trei ori în închisore.

— Uitati dle judecatoriu că sum de 70 de ani și ca prin urmare la vârst'a ast'a de trei ori închis nu e tocmai multu!

Unu siarlatanu glumeti anunțiasă prin diarele americane că posedă unu medicamentu contr'a visurilor neplacute. Nătarai că totu-de-a-un'a se gasira destui, cari trimitiendu costulu de 1 francu primira o foisiora de hârtie cu inscripția: „Nu dormi!“

La politi'a corectionala. — Prevenitule, ce ai facutu în noptea de 9 Martie?

— Oh! domnule președinte, poteti ore întrebă acest'a pe unu omu insuratu?

Mare pierdere. — O dōmna fōrte distrasa întelnesce pe un'a din prietenele s'ale în doliu.

— Ai suferitu vre-o nenorocire în familia? întrebă dēns'a cu interesu.

— Da, scump'a mea, am pierdutu pe barbatulu meu!

— L'ai pierdutu? ce nenorocire!... și n'ai avutu decâtu pe acel'a!?

Cadou de diu'a onomastica.

— Nō, soția draga, nu observi nimicu?

— Ce?

— Totu strigi asupr'a mea că pentru-ce nu-mi taiu pērulu, acum mi l'am taiatu cătu de scurtu în cinstea onomasticei t'ale.

Pe-unu gându și pe-o vointia.

Soția. Intru-adeveru tu nici-cāndu nu voiesci ace'a ce voiescu eu, — mai bine nu ni-am fi vediatu nici-cāndu în viația!

Barbatulu. Esci nedrēpta, drag'a mea, vedi si eu chiar' acest'a o gāndiām.